

XLVII

Краєзнавчі читання

**імені
о. Петра Лебединцева**

**Біла Церква
2019 р.**

Управління культури, національностей та релігій
Київської обласної державної адміністрації
Білоцерківський краєзнавчий музей

XLVII
(47)
Краєзнавчі читання
імені
о. Петра Лебединцева

20 червня 2019 р.

Біла Церква
2019 р.

УДК 908:372.48

ББК 26.891 (4Укр-2 Біла Церква)

К 78

XLVII Краєзнавчі читання імені о. Петра Лебединцева.
20 червня 2019 р. – Біла Церква, 2019. – 46 с.

Редакційна колегія:

Діденко Л.М., кандидат історичних наук, директор Білоцерківського краєзнавчого музею, заслужений працівник культури України;

Петренко В.В., заступник директора з наукової роботи Білоцерківського краєзнавчого музею;

Чернецький Є.А., кандидат історичних наук, завідувач відділу інформаційно-краєзнавчої роботи Білоцерківської міської ЦБС, старший науковий співробітник БКМ;

Поплавська С.П., завідувача науково-методичним відділом Білоцерківського краєзнавчого музею.

На обкладинці: Фото. Білоцерківська гімназія (нині національний аграрний університет). Початок XX ст.

ЗМІСТ

I. Оргкомітет	3
II. Журнал "Читань"	4
III. Матеріали	
<i>Олексій Стародуб.</i> Православне духівництво Білої Церкви на 1810 рік...	5
<i>Євген Чернецький.</i> Хранитель «Сказаний»: два документи 1912 р. про Федота Івановича Похилевича і його родину.....	10
<i>Олександр Мартиненко.</i> Забуте ім'я. Бамбура М.М. – директор БЦСГІ 1939–1940 рр. (до 110-ї річниці з дня народження).....	14
<i>Сергій Бурлака.</i> Архівно-кримінальна справа ОУНівців із села Лосятин (за матеріалами Галузевого державного архіву СБ України).....	17
<i>Анатолій Бондар.</i> Благоустрій Білої Церкви 1944–1953 рр.	29
<i>Ігор Лалак.</i> Ікони-картини Свято-Миколаївської церкви села Синява.....	34
<i>Нікіта Дмитренко.</i> Про полотно невідомого автора «Голова єврея» (із фондів Білоцерківського краєзнавчого музею).....	45

Оргкомітет

Загальна рада:

Людмила Діденко, голова, кандидат історичних наук, заслужений працівник культури України, директор музею

Вікторія Петренко, заступник директора музею з наукової роботи

Євген Чернецький, кандидат історичних наук, завідуючий відділом інформаційно-краєзнавчої роботи Білоцерківської міської ЦБС, старший науковий співробітник БКМ

Видавничий комітет:

Людмила Діденко, редактор

Вікторія Петренко, відповідальний за макет

Євген Чернецький, відповідальний за текст

Світлана Поплавська, комп'ютерна верстка та дизайн

Олександр Мартиненко

краєзнавець

Забуте ім'я. Бамбура М. М. – директор БЦСГІ 1939–1940 рр.

(до 110-річниці з дня народження)

З Білоцерківського сільськогосподарського інституту на війну пішло 1200 чоловік, із них: 805 студентів, 120 викладачів та співробітників. У музеї університету зберігаються відомості лише про 54 особи, які або загинули, або зникли безвісти. Але й ці дані не повні.

*Фото 1. Бамбура М.М.
1940 рік.*

Постать Максима Мойсейовича Бамбури була вибрана тому, що він посідав найвищу посаду серед загиблих – заступник директора інституту з наукової роботи (*фото 1*).

Але у світлі нових фактів його постать стає ще більш вагомю, та від цього не менш загадковою. З'ясовується, що за деякими документами Максим Мойсейович Бамбура значиться як директор інституту, і стає одним з чотирьох директорів, які воювали: Дудін – 1939–1940 рр. – під час війни з Фінляндією; Здоренко та Салата у 1941–1945 рр. – з Німеччиною.

Зібрати інформацію про цю людину виявилось непростю справою...

У книгах з історії університету його прізвище згадується з помилковими ініціалами або взагалі без них.

Вдалою знахідкою стали знайдені два документи з сайту загиблих у Другій світовій війні⁷ – анкета №3994 та листок обліку зниклих безвісти.

Але головним успіхом стала недавно знайдена невеличка особова справа його дружини – Постолювської Людмили Аристархівни. Із цієї справи ми отримали таку інформацію.

⁷<https://pamyat-naroda.ru/> Бамбура Максим Моисеевич

XLVII Краєзнавчі читання імені о. Петра Лебединцева

Бамбура Максим Мойсейович народився у 1908 році у с. Уланівка (нині смт. Уланів) Хмельницького району Вінницької області. У 1935 році закінчує Київський сільськогосподарський інститут, агрономічний факультет, та направляється на роботу до Білоцерківського сільськогосподарського інституту на посаду завідувача робітничого факультету (робфаку). Працює асистентом на кафедрі селекції. Займається виведенням нових сортів буряків та поліпшенням уже існуючих. Пізніше стає заступником директора інституту з наукової роботи, при цьому має звання асистент...

А далі факти, наведені у документах, різняться...

8 грудня 1939 року у виборчому бюлетені газети він згадується як директор БЦСГІ.⁸

11 лютого 1940 рік у статті газети «Соціалістична правда» згадується як в. о. директора.⁹

29 лютого 1940 року – Богуславському Г. Л. видано диплом за підписом директора Бамбури.¹⁰

20 вересня 1940 року видана характеристика асистенту кафедри біологічної хімії Гиммельрейх Є. В. за підписом в. о. директора.¹¹

6 жовтня 1940 року – знову згадується як директор.

Можливо біографія його дружини Постоловської Л. А. внесе ясність?...

Народилась 30 вересня 1911 року у м. Хмельник Вінницької області. У 1928 році вступила до сільгосптехнікуму в м. Новгород-Волинський. З 1930 по 1933 рр. навчалась у Київському зоотехнічному інституті, після закінчення вийшла заміж за студента Київського с-г. інституту. У 1933–35 рр. працювала старшим зоотехніком у Хмельницькому РЗО. У 1935–

⁸ Повідомлення Білоцерківської міської виборчої комісії по виборах у міську раду депутатів трудящих. Соціалістична правда. 1939. 8 груд. №280 (2487). С. 3–4.

⁹ Каденко Ф. М. Спеціалісти сільського господарства на виробництві. Фото. Соціалістична правда. 1940. 4 лют. №28(2535). С. 2

¹⁰ Диплом Богуславського Г. Л. (оригінал). Фонди музею БНАУ.

¹¹ Характеристика асистента кафедри біологічної хімії Гиммельрейх Є. В. з її особової справи (оригінал). Фонди музею БНАУ.

39 рр. – лаборант БЦСГІ. У 1939 році стає асистентом кафедри марксизму-ленінізму! Якраз у цей час її чоловік і стає директором. Він працює до самого початку війни – 5 липня 1941 року – замість мобілізованого з 7 вересня 1939 по 7 вересня 1940 р. директора Дудіна Юрія Івановича.

У цей час Бамбура Максим Мойсейович був призваний на фронт до 424 БАО,¹² який базувався у с. Городище Сквирського району і підпорядковувався 33-му швидкісно-бомбардувальному полку, який базувався у Гайку м. Біла Церква. На яку посаду та в якому званні – невідомо. Проте, у його анкеті закреслено звання «батальйонний комісар», що відповідає званню «майор», та написано «старший політрук», що відповідає званню «капітан». Місце бойових дій підрозділу на серпень–вересень 1941 року це Південно-Західний фронт. З 11 липня по 10 вересня 1941 року полк брав участь в обороні Києва. 19.09.41р. 424 БАО потрапив в оточення біля м. Пирятин (Полтавська обл.), з якого Бамбура М. М. не вийшов.

У цей час його дружина евакуювалася з двома синами до Артемівського сільгоспкомбінату комбінату у Полтавській області, де працювала старшим зоотехніком. Потім евакуювалась до Північного Казахстану – Українська сільрада, Федорівський район (с. Федорівка), Кустанайська обл. В евакуації помирає їхній старший син. За розпорядженням Наркома харчопрому, Постолювська разом із сином Олександром повертається до Білоцерківського с-г. інституту, в якому починає працювати з 8 травня 1944 року лаборантом (згідно з наказом №86 від 18.05.1944 р.).¹³ Але вже 1 квітня 1945 року вона відрахована (наказ № 49 від 4 квітня 1945 р.).¹⁴ Про свого чоловіка пише, що він на фронті. Про те, що він був директором інституту, вона не згадує!

¹²БАО – може розшифровуватись як Батальйон аеродромного забезпечення, так і як Батальйон аеродромної охорони.

¹³Особова справа Постолювської Л. А. Фонди музею БНАУ.

¹⁴ Там само.

XLVII Красознавчі читання

імені
о. Петра Лебединцева

20 травня 2019 р.

Редакційна колегія:

кандидат історичних наук, заслужений працівник культури України,
директор музею **Діденко Л.М.** (головний редактор),
заступник директора з наукової роботи **Петренко В.В.**,
кандидат історичних наук **Чернецький Є.А.**,
завідуюча науково-методичним відділом **Поплавська С.П.**

Білоцерківський красознавчий музей
09117, Київська обл., м. Біла Церква, площа Соборна, 4
тел./факс 8(04563) 5-55-52
bts-museum@ukr.net
www.bkm.in.ua

Свідоцтво про внесення до Держреєстру суб'єктів
видавничої справи серії ДК № 2612 від 12.09.2006 р.

Автобиография

Тюстоловская Людмила Арисбаховна
украинка, родилась 1911 г. 30 сент. в г. Хмельницке
Винницкой обл., в семье сельских учителей.
1927 году в окончил техникум в г. Хмельницке
Винницкой обл., и в 1928 г. поступила в с/х техникум
в г. Киев. 1929 году техникум был переведен в г.
Новоград-Волынский. В 1930 г. маем, окончил
Новоград-Волынский с/х техникум.

1930 г. в июле м. поступила в Киевский
зоотехнический институт, который окончила
в сентябре м. 1933 года.

После окончания института выбрана заступ-
ником с/зупруга Киевского с/х института Тамара
Максима Моисеевна.

с сентября 1933 г. по сентябрь 1935 г. работала
ст. зоотехником Хмельницкого РЗО Винни-
цкой обл. и вела с окончанием мучной индус-
рии и паразитов его директором. работала
ст. зоотехником с/х института, в в сентябре
1935 г. перешла на работу лаборанта в мо-
ниторингов с/х институт, где и работала
до 1939 г.

1939 г. по 5-го июля 1941 г. работала ассисти-
ром - к-дм зоотехника в-дир. с/х института

июль 1941 г. сдвинул с/х институт с эвакуирова-
нием в Аугустовский с/х колл. Подольской обл.
и работала зоотехником "молочного скота"

14 сент 1941 г. эвакуировалась в Свердлов-
скую область Курганской обл. где с 30 сент 1941 г.
работала зоотехником по племенному Украин-
скому мясному скоту.

и первая эвакуированная училась в с/х институте

до марта 1942 г. и по вызову переехала
в Пермь в Пермь - Курганский с/х колл.

бинець Алла. Архивний об'єкт з 14 липня 1942.
по 12 липня 1944. працювала в об'єднаній
Комбінаті,
по рапорту менше ніж місяць працює
і повернулася на роботу в Телескоп-
вський с/х мезриг, де і працює
з 8 маю 1944.

В 1914. в період міжзимою війни
убив отця. Мать жила, працювала
всі вранці у місцевій школі. Батько
пог. опитувачів вбив і свій маєток
зв'язав з Трушаків Б. Чуковський. Мать
пенсіонерка.
Мать працювала в рідній РККА в 1941.
22 жовт. як комісар 424 бр. і носив
брів Мать, працювала на фронті.
За ухилення від зобов'язань з сестрами
Мать і своїх дітей і не була,
сама вона не була в партизан-
ській не працювала, судились
не була. Репресовували і рідну
мать і своїх дітей з сестрами
мать і своїх дітей.

8/1/44. Мосинков

Замісцеві, у. № 86 з 18/5-1944.

м. м. с. - у. № 49 з 4/15-1945
с 1/15-1945.

Ассистент Бамбура М.М

34. Мелиорация	- хорошо
35. Селекция	- хорошо
36. Семеноводство	- отлично
37. Счетоводство	- зачтено
38. Плодоводство и овоще-
водство	- хорошо
39. Основы марксизма-
ленинизма	- хорошо
40. Пожарная техника бе -
зопасности	- зачтено
41. Организация	- отлично
42. Растениеводство	- хорошо

Государственные экзамены сдал со следующими оценками:

1. Механизация с/х	- отлично
2. Почвоведение с основа-
ми общего земледелия	- хорошо
3. А г р о х и м и я	- удовлетворительно
4. Растениеводство	- хорошо
5. Организация с/х	- хорошо

Директор

института

М.Б. Сивухин

Декан

факультета

М.П. Сивухин

Секретарь

М.П. Сивухин

Регистрационный № 139.

г. Белая-Церковь,
5/III-1940 года.

КУРС

(прізвище, і., по-б. студента)

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ № п/п	Назва дисципліни	Кільк. годин	Прізвище лектора	Відмітки про заліки	Дата здачі заліків	Підпис лектора
1	Селекція	12	Павлюк	Заряд	26/10	Павлюк
2	Фитопатологія	20	Вірюк	Заряд	25/11/37	Вірюк
3	Сортознавство	58	Сакало	Заряд	30/11/38	Сакало
4	Рослинництво		Бандура	Заряд	31/12/38	Бандура
5	Садівництво	30	Янушкевич	Заряд	1/1	Янушкевич
6	Ентомологія		Дригальський	Заряд	1/1	Дригальський
7						
8						
9						
10						

переведений на 5 курс

факультету

Учасник наради, директор
Білоцерківського с-г інсти-
туту М. М. Бамбура.

Х А Р А К Т Е Р И С Т И К А

Гов. ГИММЕЛЬРЕЙХ Елизавета Васильевна работает в Белоцерковском Сельскохозяйственного Института в должности ассистента по биологической химии. Еще до перехода в Институт, работая врачом, тов. Гиммельрейх проявила себя способным и плодотворным исследователем.

В кафедре биохимии тов. ГИММЕЛЬРЕЙХ Е.В. непрерывно ведет научно-исследовательскую работу, итоги которой опубликованы в Биохимическом Журнале АН УССР т. XI, № 3, т. XII, № 1. 13 апреля 1940 года тов. Гиммельрейх Е.В. в Совете Института Зоологии АН УССР успешно защитила диссертационную работу на соискание ученой степени кандидата биологических наук.

На педагогической работе т. Гиммельрейх Е.В. проявила себя знающим, добросовестным работником, умело передающим свои знания студентам.

В 1939-40 учебном году т. Гиммельрейх Е.В. успешно провела доцентский курс биохимии.

Решением конкурсной комиссии от 26/VIII с.г. и Советом Института от 30/VIII с.г. избрана зав. кафедрой органической и биологической химии и представлена к присуждению ученого звания доцента по биологической химии.

П.р.

Директора

М. Дашевский

/ Бамбура/